

Inhoudsopgave Kroniek der gebeurtenissen van Jos Bastiaensen in Guatemala Stad

Kroniek der gebeurtenissen van Jos Bastiaensen in Guatemala Stad.....	1
zondag 11 januari 1976.....	1
woensdag 14 januari.....	3
donderdag 15 januari.....	3
zondag 18 januari.....	4
dinsdag 27 januari.....	4
Brief gedateerd Guatemala, 16 februari 1976.....	5
Vertaling uit de Guatemalteekse krant La Nacion van donderdag 22 april 1976.....	6

Kroniek der gebeurtenissen van Jos Bastiaensen in Guatemala Stad

zondag 11 januari 1976

- 5 Het is vandaag zondag. 's Morgens maak ik dan altijd een rondje door de verschillende afdelingen van de noordelijke sector van Zone 3, binnen het gebied dat overeenkomt met de parochie van Senor de las Misericordias (Heer van Barmhartigheid). Om half zeven kom ik bij de wasvrouwen van de watertank of bassin op de Avenue Helena. Vrouwen van de Ruedita en van Incienso (wijken) komen daar iedere dag te samen rond
- 10 het grote gemeenschappelijke bassin om kleren te wassen. Er zijn in de stad verschillende van die waterbassins. Iedere morgen vanaf half zes komen de wasvrouwen daar met op het hoofd volle manden met wasgoed. Mevrouw Angela uit de 6de straat van de wijk Incienso moet alles organiseren en is verantwoordelijk voor de goede orde. Zij ook neemt de kleine bijdragen van 5 centavos in ontvangst van degenen die de
- 15 douche gebruiken om een bad te nemen. Het geld is voor de gemeente. 's Zondags lees ik er de Mis of verricht soms een dienst van het Woord voor onze bewoners die ook op deze dag moeten werken. Gedurende 20 minuten laten ze hun plaats en het wasgoed dat ze onder handen hebben, in de steek om naar het Woord Gods te luisteren. "Heer, zo ge wilt, kunt ge mij reinigen... Ik wil worden gereinigd."
- 20 Bij het begin van het jaar willen wij naar de Heer gaan, opdat zijn woord en zijn tegenwoordigheid ons reinigen en innerlijk vernieuwen. Een vrouwtje vraagt te bidden voor haar moeder die een paar maanden geleden gestorven is. Toen ze ziek lag ben ik haar een paar maanden voor haar dood, gaan opzoeken in de
- 25 6de Zone. Ze heeft toen de sacramenten der zieken ontvangen. Een ander vraagt een gebed voor haar tweejarig kind, pas gestorven. Jammer. Heel veel kinderen sterven op jongere leeftijd aan ingewandsziekten of bij gebrek aan goede voeding. Ze brachten het kind naar het ziekenhuis dar hier vlakbij ligt, aan de andere kant van de Avenue Helena, maar het was reeds te laat.
- 30 Na de Mis krijg ik twee kleine broodjes met boter en een kop koffie. Ik spring weer op de fiets om naar de wijk Ruedita te gaan. Ondertussen gaan de vrouwen door met hun werk. Het volk hier spreekt nu van de "Verbrande Ruedita" ("La Ruedita Quemada"). Twee maanden geleden werden zo'n 90 krotten door een grote brand vernield. "El BANVI" heeft voor die mensen enige houten barakken gebouwd, waar iedere
- 35 familie een kamer heeft gekregen, dezelfde afmetingen voor allemaal. In totaal zo'n 90 kamers. De kamers zijn ongeveer 4 bij 5 m groot; in het midden ongeveer 4, aan de kanten ongeveer 3 m hoog. De toiletten zijn aan elkaar gebouwd, aan de ene kant voor de mannen en aan de andere kant voor de vrouwen. Sommige van die families die in de kamers leven zijn er zeer tevreden mee, ofschoon
- 40 men niet kan beweren dat een enkele kamer, zonder een plekje voor het keukenvuur, een definitieve oplossing betekent als levensruimte voor een familie, vooral als dat een groot gezin is. Maar iedereen heeft wel gemerkt dat er een echt solidariteitsgevoel met die mensen bestond, toen er na die brand door heel de stad een actie werd gehouden om hen te
- 45 helpen. Ik wist wel dat deze gevoelens van voorbijgaande aard waren en geen teken van echte verbondenheid en bewustwording. Het is niet te rechtvaardigen dat miljoenen quetzalen gestoken worden in een "Paleis van Justitie", in het gebouw voor het Ministerie van Financiën, in een Nationaal Theater, in een nieuw Centrum voor het Bureau voor
- 50 Toerisme en andere protserige gebouwen, als men weet dat er honderdduizenden Guatemalteken geen menswaardige woning bezitten. Ik praat wat met de burens, terwijl ik langs de nieuwe barakken loop. De barakken van leem en stukken blik, oud en roestig, die na de brand overbleven, vormen een droevig en vuil contrast met de nieuwe woonsteden.
- 55 Ik was blij dat ik deze morgen Manuel ontmoette die met enige anderen iedere maand

60 deelneemt aan een informatiemiddag. Ik wed dat mensen als Manuel hier, als Juan Morales Perez in de wijk Incienso, die vast houden aan hun mentaliteit en aan hun houding van oprechtheid en eenvoud van boerenmensen uit de binnenlanden, temidden van de harde realiteit van onze wijken, de mogelijke vormgevers zullen zijn van een

65 toekomstige samenleving, in plaats van de leiders die we nu hebben en die dikwijls besmet lijken door de zucht naar persoonlijke belangen. Wij willen in contact komen met mannen en vrouwen die aan de basis van de maatschappij staan om hen te zeggen dat die Jezus die zij kennen en die zij vereren als de Zoon van God en de soevereine Heer van alles, een man was uit het volk zoals zij, een die eelt op zijn handen had.

70 "Hij werkte met zijn handen, zoals alle anderen.
Hij heeft het lijden en de smart gekend" (uit een nieuw godsdienstig lied)
Hij was iemand die rechtvaardigheid en broederschap zocht. Het Evangelie is eenvoud, vriendschap, een nieuwe omgeving of levensmilieu, waarin wij zij aan zij leven met de anderen en elkaar behandelen als gelijken.

75 Ik geloof werkelijk dat er kans is op samengaan en begrijpen, omdat die mensen het Evangelie reeds beleven in hun persoonlijk bestaan. Wat nog ontbreekt is de stap naar de gemeenschap in een geest van strijd en dapperheid. Daarvoor is het voldoende dat zij overwegen hoe Jezus was, menslievend, begrijpend arm met de armen, in zijn eigen bestaan het harde levend levend van hen die staan aan de zelfkant van de

80 maatschappij, met de hoop op een betere samenleving en op een "verrijzenis".
In de wijk Incienso moet ik een Mis opdragen voor de zielenrust van de vriend en verdediger der armen in Guatemala, Dr. Adolfo Mijangos Lopez, dappere strijder voor een in alle opzichten goede maatschappij. Zijn zuster en verschillende familieleden en vrienden vergezellen ons naar het gebedshuis om de verjaardag van zijn dood te

85 herdenken. Dr. Mijangos stierf 5 jaar geleden, lafhartig vermoord, gezeten in zijn rolstoel. Hij was namelijk invalide, maar zeer helder van geest en zeer energiek als het ging om zaken van sociale rechtvaardigheid.
Hij verdedigde deze met de pen, met het woord en met zijn dienstbetoon als juridisch raadsman.

90 Als bijbeltekst voor de eucharistieviering neem ik Lucas 4,14-22:
"De Geest van de Heer is over mij gekomen. Hij heeft mij gezonden om het goede nieuws van de Blijde Boodschap te verkondigen aan de armen; om de vrijheid te prediken aan de gevangenen en aan de verdrukten."
In Trinidad breng ik de communie aan enige zieken en ouden van dagen, in hun schamele huisjes. Ik was verrast en tegelijkertijd bedroefd toen ik Mercedes zag ("het meisje Mercedes"), mager en bleek. De ziekte had haar ondermijnd en verouderd. Men vroeg mij haar de communie te brengen.

95 Ik neem het besluit haar voortaan iedere week te bezoeken. Ik zal proberen iets voor haar te doen en vooral proberen serum voor haar te bemachtigen.

100 Ik vrees dat ze kanker heeft. Ik maak echter nog veel andere belevenissen mee in de loop der week: In Sta Luiza, met de kleine groep die zich in het gebedshuis verzamelt...vooral dat diepe geloof van "Goyito", ook invalide, die kracht put uit de zang, uit het gebed en uit het Woord Gods. In Trinidad waar de catechiste Juanita mij verrast met de tegenwoordigheid van kinderen die pas hun eerste communie hebben gedaan. Hun ouders zijn ook meegekomen en ik maak van de gelegenheid gebruik tot hen een woord van bemoediging te spreken bij hun zware taak van de opvoeding van hun kinderen en te vragen zich met de gemeenschap te verbinden.

105 Maar deze aantekeningen van een morgen over de wijken van hier zijn al erg uitgebreid. 's Middags krijgen we bezoek van enkele Franse journalisten, vergezeld door een vriend die hier in de buurt woont, in de eerste Zone.

110 Meer dan een uur spreken we over de situatie hier. Ze stellen mij interessante vragen over alles wat het menselijke aspect betreft van de bewoners hier: inderdaad is er ongeveer 10 procent die de armoede van hun burens uitbuit, levend van de ontvangsten die de burens verschuldigd zijn.

115 Bijvoorbeeld degenen die verscheidene barakken hebben en een te hoge prijs vragen aan degenen die nergens naar toe kunnen. Ze moeten 7, 8 of 9 quetzal per maand betalen voor een kamer van leem en blikken platen, midden in de wijk, zonder sanitaire voorzieningen en zonder een hoekje om te koken.

120 Een ander menselijk sociaal verschijnsel is de solidariteit en de openheid die men kan waarnemen bij gelegenheid van een feest of bij gelegenheid van een overlijden of van een ander triest gebeuren in een familie. Dan ziet men een intense geest van broederschap. Maar van de andere kant moet ik zeggen dat ze allemaal proberen het individualistisch economisch systeem na te volgen van degenen die in het centrum van de stad wonen. Het is een wrede strijd, waarbij iedere familie slechts aan zichzelf denkt en waarbij men tracht de buurman uit te buiten. Wanneer het systeem iemand de

grond in boort wat kan men dan nog doen!? Het is de wet van het oerwoud: ieder voor
zich. Ik weet dat zij eraan toevoegen: "En God voor ons allen!" Maar wat voor soort
God is dat die deze wederzijdse uitbuiting toestaat en zegent? Dat is niet de God van
125 de Bijbel! Dat is niet de Vader van Jezus Christus!
Is er nog hoop op onderlinge toenadering? Ik geloof van wel, maar het wordt een
langdurig proces.

woensdag 14 januari

130 Eergisteren kwam Fidel terug. Met zijn familie heeft hij een paar weken in Monterrey,
Mexico, doorgebracht. Hij vertelt mij zijn indrukken en de noodzaak die hij voelt van
een sterkere band met de broeders van andere broederschappen. Toen hij in de
hoofdstad van Mexico was merkte hij dat ons leven hier in Guatemala en onze proeven
niet beschouwd worden als behorende tot het leven van de broederschappen, want er is
135 geen communicatie en ze weten ook niet wat wij hier doen.

Volgens Fidel is onze tegenwoordigheid in zo'n buitenwijk van de stad werkelijk een
poging tot het ons laten opnemen te midden van de armen, volgens de geest van Charles
de Foucauld, helemaal in lijn van de broeders van het Evangelie. Maar we moeten
bekennen dat het ons ontbroken heeft aan communicatie met de lotgenoten elders.

140 Voor wat mij betreft, mijn situatie is eigenaardig en iets apart. Ik ben missionaris
van de H. Vincentius à Paulo en ik heb de Generale Overste in Rome geschreven. In een
broederlijk schrijven dat ik van hem ontving heeft hij mij als zodanig erkend. Van de
kant van de Congregatie is er een expliciete en duidelijke wil dat ik voortga met het
zoeken naar een arme en vereenzelvende tegenwoordigheid bij de "armen der aarde". Ik
145 ben daar als Lazarist, d.w.z. volgens het charisma van de H. Vincentius die ons als
missionarissen uitnodigt tot een totale toewijding aan de allerarmsten, vooral in het
binnenland.

Juridisch gesproken bestaat er geen probleem omdat ik deel uitmaak van een
gemeenschap van religieuzen en deze gemeenschap erkent de mogelijkheid dat er
150 religieuzen zijn die om zo te zeggen aanverwant zijn met die broederschap en dezelfde
geest aangenomen hebben. Feitelijk interesseert het mij bitter weinig tot welke
klasse van religieuze "beestjes" ik behoor, als mijn medebroeders maar willen
aanvaarden dat de weg die ik wil volgen geen gebrek aan trouw insluit ten opzichte
van het ideaal van de H. Vincentius a Paulo.

155 Het voornaamste probleem voor mij is te weten of ik al dan niet moet voortgaan te
doen zoals ik nu doe in de wijk Incienso. Ik heb er veel over nagedacht en ik meen
dat ik voorlopig zo moet doorgaan. Ik moet proberen mijn leven te vereenvoudigen op
zo'n manier dat ik mij steeds meer los maak van de manier van handelen van de
"verbruikssociëteit", en op zoek ga naar een authentieke solidariteit met 't volk,
160 met hen die het slachtoffer zijn van deze maatschappij.

En van de andere kant moet ik mij stilaan losmaken van de verantwoordelijkheid die
mij bindt aan het werk in de wijk Incienso.

Ja, voor mij is het duidelijk dat de weg niet die is van een "ontplooiing" van
gebeurtenissen, maar van een arme en solidaire aanwezigheid bij het volk. Als ik
165 kies, kies ik voor de weg van de "strijd en contemplatie", d.w.z. de solidariteit
niet in woorden maar in en door mijn leven. De Heer zal mij wel voldoende licht geven
om de nodige stappen te zetten.

"Al gaande maakt men de weg." Het zal een voortdurend zoeken zijn om de twee
uitersten te vermijden, nl. of het extreme van een individualistische religiositeit
170 en een spiritualiteit zonder compromis, wat per slot van rekening een te gemakkelijke
weg is, of het andere extreme van een compromis, van een mystiek die de diepste
gevoelens van ons volk respecteert, waarin Jezus Christus aanwezig is. Hij die
gedurende de nacht bidt en zich in liefde geeft.

donderdag 15 januari

175 Vandaag is het de dag van de "Heer van Esquipulas", het patroonsfeest van het
gebedshuis in de wijk Incienso. Onder de naam Heer van Esquipulas wordt het beeld van
de zwarte Christus van Esquipulas vereerd. Esquipulas is een dorp in het zuid-oosten
van Guatemala, het voornaamste pelgrimsoord van Midden-Amerika.

180 Ons gebedshuis is ook toegewijd aan de Christus van Esquipulas, de Christus van de
armen, wiens dood aan het kruis een teken van hoop en eenheid moet zijn voor hen die
leven aan de rand van de afgrond in de noordelijke sector van Zone 3.

Het feest brengt mij tot een overweging over de tegenwoordigheid hier van deze
Christus. Niet zozeer onder het symbool van een beeld, maar in de mannen en vrouwen
185 die lijden en hopen. Als Hij verrezen is, is er ook een verrijzenis voor de
"nederigen der aarde". "Wij loven U, Jezus Christus, verrezen en overwinnaar."
"Met u verenigd strijden wij, met U, Christus bevrijder." (een paar nieuwe verzen uit

de traditionele hymne ter ere van de Heer van Esquipulas)

190 's Avonds vult het gebedshuis zich. Ik lees Lucas 4: 1-22a:
"Ik ben gezonden om de Blijde Boodschap te verkondigen,.. de Blijde Boodschap van
vrijheid voor de armen en verdrukten,.. het gezicht voor de blinden en voor de
gevangenen, ontslag uit de gevangenis."
Ik denk aan Hieronima die daar beneden woont bij het vierde waterbassin en die blind
195 is,.. een vrouw die helemaal alleen leeft daar in haar nederige barak.
"Hieronima, Jezus kwam om jou het zicht in de ogen te geven." Zij is een zachtaardig,
goed en dankbaar menske met een diep gevoel van meeleven, religieus respect en
verering voor een paar beeldjes van Jezus, van de Maagd van Guadeloupe en van haar
patroonheilige, de H. Hieronymus. Zij kan ze niet bekijken, maar de heilige plaats
200 waar de beeldjes zich bevinden in haar kleine barak is altijd proper en goed
geordend.
Al tastend beweegt zij zich door haar nederig verblijf. Zij klimt nog altijd naar
boven om boodschappen te doen of een werkje te verrichten om zo nog enige centavos te
verdienen. "Ja, Hieronima! Dat Jezus je een mooi gezicht geeft in het binnenste van
205 je hart,.. een diepe blik van liefde en begrip. Zalig de zuiveren van hart want zij
zullen God zien."
Ik denk aan Chala, ook blind, die in Sta Luise leeft, in de wijk El Milagro. Ik heb
ze laatst nog gezien, een paar dagen voor Kerstmis. Zij komt niet meer uit de barak
waarin ze leeft, samen met haar dochter. Het doet mij pijn als ik denk dat ik haar zo
210 graag nog een schoudermantel zou willen geven, want ze lijdt 's nachts veel kou en ze
kan zich met moeite verwarmen.
Ik voel dat de Heer mij onderwijst en zegt dat de weg naar bevrijding de weg van
Jezus Christus is. Het is het samenzijn met de mensen, het samenleven met het volk,
het onderling verband, de houding van luisteren en het geduld, en tegelijkertijd het
215 beleven van een diepe hoop op saamhorigheid en een betere toekomst.

zondag 18 januari

In de loop van het vorig jaar heeft Paula de Herdt, zuster-missionaris van Scheut,
220 deel uitgemaakt van onze werkgroep. Maar ze keert nu terug naar de kuststreek waar ze
meeste tijd van haar verblijf in Guatemala heeft doorgebracht. Vanmorgen is zij voor
het laatst aanwezig bij de liturgische bijeenkomst in het kapelletje van Sta Luiza in
de wijk El Milagro. Het is een soort afscheid maar met de hoop op weerzien. Er is
liefde en dank van ons allen voor haar tegenwoordigheid onder ons. Vooral "Goyito"
vindt het heel erg dat ze niet meer bij ons zal zijn.
225 Maar in de toekomst zal ze nog wel eens terugkomen en ze zal ons toch wel even een
bezoek brengen als ze in de hoofdstad moet zijn. In de wijk Incienso hangt een sfeer
van vreugde en volksvermaak.
In de namiddag processie. Om 12 uur plechtige mis ter ere van Jezus, de Verlosser van
de wereld. Hij die met de armen wil zijn. In de morgen een marathonloop voor kinderen
230 en jonge mensen.

dinsdag 27 januari

De vorige week was ik, van de 18de tot de 24ste, in Cabrican, in de provincie
Quetzaltenango, voor een paar dagen afzondering en dialoog met een groep bezielers in
235 de pastorale en sociale sector. Ik geef er mij rekenschap van dat het door mijn
tegenwoordigheid te midden van deze stadswijken, erg goed is soms eens samen te komen
met hen die in goede verhouding staan met de boeren van het platteland.
In de vergaderingen trachten we samen te ontdekken de gevolgen, in ons persoonlijk
leven, van de kennis die we hebben van de God van de Bijbel, die zich openbaart als
240 iemand die zegt: "Hier ben ik. Ik ben met u."
"Ik sta aan je zijde in de strijd om de bevrijding."
De situatie van de landarbeiders in Cabrican en Huitan is in vele opzichten gelijk
aan die van het joodse volk onder het slavenjuk van Farao. Als we terugkomen in de
hoofdstad zijn we al in de laatste week van januari. Deze vrijdag, de dertigste, gaan
245 we samen nadenken over de werkzaamheden en maken we tegelijkertijd plannen voor dit
jaar.
Er zijn verscheidene problemen: de moeilijkheid om als één team samen te werken, als
het werkterrein verschilt (sommigen in deze, anderen in een andere wijk of buurt).
Een ander moeilijkheid is dat sommige programma's handelen over assistentie-
250 werkzaamheden, zoals een crèche voor babies, naaicursussen voor vrouwen en meisjes,
een dispensaire of uitdeelcentrum, een hulpprogramma voor kinderen die de
schoolleeftijd hebben bereikt).
Dit werk betekent een echt compromis van sociale raadgevingen voor de promotoren van

255 de groepsontwikkeling. Vanwege het verschil van opstelling in het werk, ontstaat er
soms verwarring over de doelstelling en de objectieven.
De graad van samenwerking in de gemeenschap varieert veel naargelang het verschil in
de groepsleden. Maar het grootste gemis in ons werk in groepsverband ontstaat en komt
voort uit het gebrek aan echte "basisgroepen", aan bezielers die de situatie
begrijpen. Men kent de weg niet die leidt naar de bevrijding van onze stadsdelen.
260 Maar na verscheidene jaren van werken en tegenwoordig-zijn in de voorsteden zien we
nog geen overeenkomst in handelwijze. Een prachtig proces van bewustwording bestaat..
op papier, maar in het werkelijke leven merkt men daar weinig van.
Er zijn veel factoren die de voortgang van dit proces in de voorsteden van de
hoofdstad bemoeilijken, vooral vanwege hun provisorisch karakter en het gebrek aan
265 lokale identiteit die men kan waarnemen in de mentaliteit van de wijkbewoners.
In hun herinnering leven ze nog in het plattelandsdorp vanwaar ze gekomen zijn.
Zij hopen op het overwinnen van de huidige moeilijkheden. Zij proberen uit de
randwijk waar ze nu per ongeluk moeten leven, zo gauw mogelijk weg te komen.
Niettemin ben ik overtuigd dat het mogelijk is om met de bewoners tot een samengaan
270 van handelen te komen.
Binnen mijn eigen werkprogramma ben ik tot enige praktische conclusies gekomen die ik
voor dit jaar als uitgangspunt wil nemen voor mijn persoonlijke activiteiten:
- alle aandacht besteden aan mijn voortdurende "omschakeling": bij hen zijn, met hen
praten, dagelijkse bezoeken, hun werkelijke toestand leren kennen, hechte
275 vriendschapsbanden smeden, tijd voor hen hebben.
- assistentiediensten oprichten binnen de wijken en buurten zelf, en niet daarbuiten.
Dus: met hen en niet zozeer voor hen. Ikzelf zal proberen een armoedig leven te
lijden.
Dat de anderen van de werkgroep met de mensen omgaan in een sfeer van collectieve
280 verantwoordelijkheid.
- vermijden de indruk te geven alsof ik een sociale promotor ben die de groepen raad
komt geven, een paar uur in de wijk vertoef om dan weer onmiddellijk te verdwijnen.
Anders denken de mensen dat die man zo maar eens aan komt en dan heeft het natuurlijk
de schijn dat zoiets een zeer gemakkelijke broodwinning is.
285 - alle kracht en tegenwoordigheid temidden van hen inzetten voor de bevrijdende
Boodschap van Jezus: vorming van woordverkondigers en basisgroepen, met als
uitgangspunt de boodschap van een Christus die verrezen is en die leeft en die ons
roept naar eenheid en samenleving in christelijke hoop.

290

Brief gedateerd Guatemala, 16 februari 1976

Lieve moeder, beste allemaal, Riet, Jerome, neven en nichten, tante Koos, oom Janus,
tante Net, neven en nichten, etc.
295
Vandaag, maandag, ontving ik moeders brief. Eergisteren, nee vrijdag kwam er een
brief van Riet. Vanwege heel veel drukte en werkzaamheden van allerlei aard heb ik
nog niet geschreven. Ik hoorde dat u in ieder geval had gehoord dat ik gezond uit de
aardbeving ben gekomen. Het schrijven werd toen uitgesteld vanwege overstelpende
300 drukte. Nu dan wat persoonlijk nieuws (vrijdagavond hebt u een laconiek telegram
ontvangen). Om ongeveer kwart over drie in de vroege morgen van de vierde februari,
Woensdag, werd ik wakker door een eerste aardschok. Ik lag op een stapelbed, bovenste
"etage", in het kleine groene huisje. Beneden me lag Fidel. Ik was terstond wakker.
Vlak na de eerste schok begon het hele huisje flink te trillen en te schudden. Het
305 duurde ongeveer een halve minuut. Het was alsof iemand je geweldig fel vastgrijpt en
door elkaar schudt. Ik botste met mijn elleboog tegen de houten wand van het huisje.
In de donkerte van de nacht voelde ik dat het "menens" was, zo iets als een
persoonlijke confrontatie of duel met de dood. Bang was ik niet. Ik voelde dat ik
hier levend uit zou komen. Na de korte felle serie schokken werd het ineens stil. En
310 toen na een intens ogenblik van stilte het huilen en roepen van beneden: de burens in
de huisjes beneden die in doodsnood waren. Dat was heel erg om aan te horen. Het
duurde ongeveer een minuut en toen werd het weer stil. Ik lag nog steeds op bed. Van
Fidel hoorde ik niets. Ik klom toen van het voeteneinde naar beneden en kon een
plaatsje vinden om te staan. Ik beseftte dat ik niks mankeerde, maar dat het wel eens
315 moeilijk zou kunnen blijken om uit het huisje en op de weg beneden te komen. Ik riep
Fidel, die blijkbaar nog half sliep en eigenlijk niet goed wist dat we een aardbeving
hadden meegemaakt. De kleerkast was omgevallen op de rand van het bed. De vloer was
bezaaid met kleren, boeken, etc.
Fidel was nu ook uit bed. We deden een van de raampjes open. De lucht was erg mooi,

320 met een soort weerlicht, laag boven de horizon. Het viel me toen niet op dat het
tuintje voor ons huisje en het hokje voor de WC er niet meer was. Ik probeerde wat na
te denken, over wat er moest gebeuren. Eerst me wat aankleden. Het was erg moeilijk
mijn goed te vinden, maar het lukte toch. Fidel wilde bidden en was erg zenuwachtig.
325 Hij had nog niet goed in de gaten wat er gebeurd was. Ik zelf voelde me rustig, want
het was duidelijk dat de aardbeving voorbij was en we waren er allebei levend
uitgekomen. Op een of andere manier zouden we ook wel levend beneden komen. Samen
konden we de kast weer recht zetten. Even later kwam iemand van beneden bij ons:
Roberto, een jonge Amerikaan, die voor een paar maanden bij ons vrijwilligersdiensten
330 willen verlenen. Dat was een goed teken. We konden dan ook beneden komen. Het kleine
kapelletje was van de rest van het huisje afgerukt. Daar was een opening in de wand
waardoor we naar buiten konden geraken. Er was daar een geweldige ravage. Alle bomen
en planten, op enkele "izotos" na, waren verdwenen. Er was alleen puin, zand en
rotsblokken. Beetje bij beetje kwamen de burens van boven samen.
335 Er waren enkele gewonden, maar geen vermisten of doden. We besloten allemaal samen
naar beneden te klauteren. Pas later bij daglicht zouden we zien dat het huisje door
de kracht van de aardbeving was opgelicht en uit zijn voegen gerukt. De andere kant
van het huisje, waar het keukentje was, was onbereikbaar. De grond was er van
onderuit gedeeltelijk weg gezakt. Het kachelletje en alle keukengerief was naar beneden
340 gesleurd door de grond-verzakking. De andere huisjes in de buurt waren allemaal in
elkaar gezakt, maar wonder boven wonder, geen doden. Wel iemand met een gebroken been
en verschillende met kneuzingen. We vormden een levende "ketting" en kwamen bij
kaarslicht beneden. Heel de aardwand van de heuvel waar we woonden, was naar beneden
geschoven. Verschillende huisjes beneden waren totaal onder de grond bedolven. We
wisten dat verschillende burens daar onder waren, maar we konden niks doen. Het is
345 heel erg te weten dat op enkele meters afstand mensen zitten die onder het puin en de
grond zijn verdwenen.
Rond een uur of 5 zijn Fidel en ik naar het centrum van de stad gegaan om te zien hoe
het daar was en om het huis van de paters te bereiken in de twaalfde straat. Daar was
alles gelukkig goed. Wel schade, maar niet de totale verwoesting zoals in de colonia
350 El Incienso waar we wonen.
Terug naar de colonia begon het werk van hulp, de organisatie op lokaal vlak, het
uitgraven van de lijken. Dit laatste was ons eerste werk. Ik ben ook naar de andere
colonias gegaan. In de colonia El Incienso waren er 13 doden, allemaal burens die in
huisjes woonden aan de voet van de kleine heuvel waar ons huisje stond en nog staat.
355 In La Ruedita geen doden en betrekkelijk weinig schade. In Sta Luiza, El Milagro 14
doden en enkele grondverzakkingen.
In La Trinidad ongeveer 50 doden en heel veel vernieling. In San Jose Bueno Vista
ongeveer 10 doden. In El Gallito ongeveer 40 doden. In enkele colonias achter de kerk
van El Gallito, aan de rand van een ravijn, ongeveer 30 doden. Alles bij elkaar
360 ongeveer 160 doden in dit gedeelte van Zone 3 waar ons werkterrein is. In heel de
stad ongeveer 3000. In heel het land ruim 20000. Onder de doden van onze parochie
zijn er natuurlijk veel vrienden en bekenden. Sommige lijken zijn niet meer
opgegraven.
De 4de en 5de februari werden de lijken bij tientallen samengebracht aan de rand van
365 de weg. Ik heb daar over hen een gebed uitgesproken en ze met wijwater besprenkeld.
Het kerkje in El Incienso is ook erg beschadigd. Een klein centrum van de moederclub
is totaal vernield. Ook de kliniek is niet meer te gebruiken, maar kan misschien toch
wel hersteld worden.
Ik slaap nu in een tent die als kliniek is ingericht. Caritas heeft een hulpprogramma
370 voor ons: voedsel, kleren, dekens, plastic voor de tenten. De mensen slapen nog
steeds op de straat. We proberen nu een tweede hulpfase te beginnen: goedkope
barakken als woning. Waarschijnlijk zullen enkele gedeelten van de colonias niet meer
gebruikt mogen worden als woonruimte.
Er wordt een plan opgesteld voor een verhuizing naar andere terreinen van de stad.
375 Geld dat ik in Nederland heb, heb ik niet direct nodig. Er wordt op allerlei manieren
geholpen.
Ik laat het liever voorlopig in Nederland. In juli ben ik in ieder geval van plan te
komen.
Persoonlijk maak ik het goed. Veel schade, maar dat is niet zo erg. Ook de fiets werd
380 bedolven onder 't puin en vernield.

Vertaling uit de Guatemalteekse krant *La Nacion* van donderdag 22 april 1976

Wat denken de mensen naar uw mening van de Kerk?

385 Het lijkt me dat voor de mensen, de werken en instellingen van de Kerk, met heel het

kapitaal van bewondering dat ze verdienen, de indruk geven dat de Kerk akkoord gaat en samenwerkt met het onrechtvaardige afhankelijkheids- en uitbuitingssysteem dat zij dagelijks ervaren.

390 De boodschap van het evangelie wordt dan niet goed opgenomen langs de weg van de verkondiging van Gods woord voor de leden van de Kerk. Het is een verschrikkelijk pastoraal probleem en er moet iets gebeuren. Ik heb natuurlijk niet de pretentie een antwoord op dit probleem te presenteren, maar ik voel dat de Heer me roept op deze weg die Hij getoond heeft.

395 Tenslotte, pater, hoe ontstond in u dit verlangen naar grotere éénwording met het volk?

400 Er zijn twee redenen. Mijn onrust ontstond ten eerste vanuit het voorbeeld van mijn familie. Mijn vader was hoofd van de school onder de mensen van mijn volk en altijd zocht hij naar aansluiting bij die mensen. En daarnaast komt die drang naar éénwording voort uit de randwijken, en een Kerk die aan de andere kant staat, uit het constateren dat er geen eenheid is, maar dat het erop lijkt dat er twee werelden zijn. Ik heb de onrust gevoeld van een verlangen naar meer rechtstreekse toenadering tot het volk dat in die omstandigheden leeft. En die situatie van het volk heeft vragen gesteld aan mijn geweten.

405 Pater Bastiaensen, zoals duidelijk geworden is, verhuisde naar de randwijk van Zone 3 en werd daar verrast door de aardbeving. Tesamen met zijn volk vestigde hij zich in enige onderkomens aan de rand van de buitenste stadsring en nu staat hij aan het hoofd van de uittocht naar het "Nieuwe Land", het "Beloofde Land", waar zich meer dan 410 400 families neerzetten om te leven op een vlak terrein en een eenvoudig maar fatsoenlijk bestaan te leiden. En dat was een levende boodschap van het evangelie.